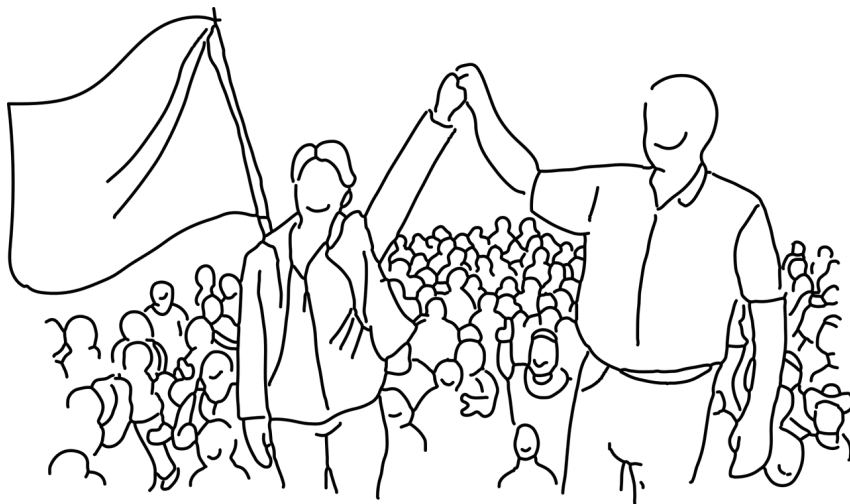

El color polític dels alcaldes i alcaldesses a les comarques gironines

Aquest article pretén realitzar una anàlisi descriptiva de l'adscripció partidista dels alcaldes i alcaldesses de la demarcació de Girona durant el període 1979-2015, així com conèixer la seva distribució política, geogràfica i demogràfica. Per aconseguir aquest objectiu hem generat una base de dades a partir de les dades oficials del MUNICAT (2018)[1] amb més de dues mil observacions, per municipi i mandat, i hem registrat també cada vegada que un nou batlle ha assolit l'alcaldia gràcies o bé a una moció de censura o bé a un pacte entre les forces polítiques del govern. Per tant, per cada mandat el nombre d'observacions sol superar el de municipis (221).

Girona, Catalunya vella

Josep Maria Vallès (1981) va teoritzar als anys vuitanta que Catalunya pot dividir-se en tres grans àrees en funció del seu comportament electoral. Això, al seu torn, té lògicament un impacte en els partits que acaben assolint les alcaldies. Aquestes àrees són la Catalunya vella, formada per les comarques de Girona i interior de Barcelona, on predomina el vot catalanista amb una clara hegemonia del nacionalisme conservador; la Catalunya nova, que comprendria Lleida i Tarragona amb un predomini de les forces conservadores però no necessàriament de biaix catalanista; i la Catalunya novíssima, concentrada al voltant de Barcelona i Tarragona ciutats, de perfil obrer i nacionalment diversa, amb un fort predomini de l'esquerra.

Carles Ferreira i Torres

Professor associat de Ciència Política a la Universitat de Girona
@carlesferreira

"A la Catalunya vella el descens de CiU és substituït per un paper més destacat d'ERC i de la CUP"

Malgrat que amb el pas dels anys aquest paisatge ha canviat de forma substancial, Oriol Bartomeus (2016) ens fa notar que, tot i l'afebliment de CiU i PSC, en certa manera es mantenen les tendències de fons apuntades per Vallès. Així doncs, a la Catalunya vella el descens en el nombre d'alcaldis de CiU és substituït per un paper més destacat d'ERC i de la CUP, mentre que a la Catalunya nova i novíssima l'afebliment del PSC ha vingut acompanyat d'un major protagonisme d'altres forces amb una composició nacional també mixta o més espanyola que catalana, i de l'eclosió dels Comuns.

En tot cas, el que és distintiu de les comarques de Girona, seguint el patró original de Vallès, és l'hegemonia absoluta del nacionalisme conservador (veure taula 1). Segons les 2.239 observacions realitzades, CiU ha assolit el 58,6% del total de les alcaldies de la demarcació entre el 1979 i l'actualitat, seguit de molt lluny per les candidatures independents (16,1%) i pels socialistes (12,4%).

Taula 1 - Nombre d'alcaldis per partit, 1979-2015.

Partit polític	Alcaldis	Percentatge
CiU	1.311	58,6%
Independents	361	16,1%
PSC	277	12,4%
ERC	217	9,7%
ICV	18	0,8%
Altres	55	2,4%
TOTAL	2.239	100%

Font: elaboració pròpia.

Malgrat que aquest patró es repeteix al llarg de tot el període estudiat, podríem distingir però tres grans etapes. En primer lloc, de 1979 a 1987 ens trobem en un moment de consolidació del mapa local gironí, on encara hi ha una forta presència de la UCD -en les primeres eleccions assoleixen 29 alcaldies- i sobretot de candidatures independents. CiU, en aquest sentit, s'aprofitarà de la implosió del partit de Suárez i aconseguirà també arrossegar moltes llistes independents, obrint un període d'hegemonia indiscutible del 1987 al 2003. Durant aquests anys superarà les 150 alcaldies per mandat, deixant els seus principals competidors amb menys de trenta batllies de mitjana. Per últim, coincidint amb l'arribada del govern d'entesa a la Generalitat (2003), el PSC però sobretot Esquerra Republicana agafarà embranzida fins al present mandat, on CiU és al poder en 110 municipis seguit més a prop que mai pels republicans (68).

Les alcaldies: una cartografia

L'hegemonia de Convergència i Unió és bastant homogènia al llarg de tot el territori, amb un percentatge d'alcaldies que oscil·la entre el 51,6% del Ripollès i el 65,1% del Pla de l'Estany. La resta de partits també presenten una distribució comarcal força equilibrada, amb les notables excepcions dels independents, que per la seva pròpia naturalesa tenen una implantació dispar, i del PSC, que està pràcticament desaparegut a la Cerdanya (0,9%). D'Esquerra Republicana destaca el seu èxit al Pla de l'Estany, amb el 22% de les alcaldies, mentre que a la resta del territori aquesta xifra és, de mitjana, propera al 10%.

Capítol a part mereix la distinció entre municipis de costa i municipis de l'interior, on sí que hem pogut observar clares diferències en la distribució territorial de les alcaldies obtingudes. CiU, independents i ERC obtenen millors resultats a l'interior, mentre que ICV i sobretot el PSC assoleixen més batllies en els municipis de la costa. En aquest punt s'entreveuen dos patrons diferenciats que es repeteixen quan analitzem altres variables com poden ser la mida del municipi, tal com podem veure a continuació:

Taula 2 - Nombre d'alcaldies assolides per partit polític en relació a la mida de municipi (expressat en nombre d'habitants).

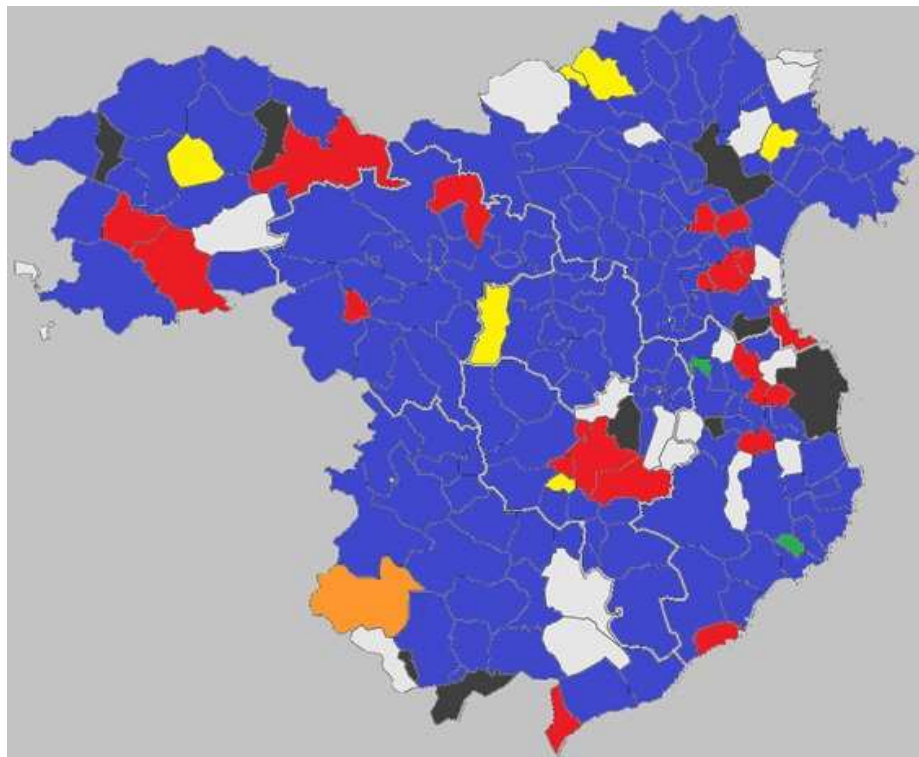
Mida del municipi (habitants)	CiU	IND	PSC	ERC	Altres (+ICV)	TOTAL
1 a 499	543 62,0%	153 17,5%	67 7,6%	81 9,2%	32 3,7%	876 100%
500 a 999	260 60,0%	67 15,4%	58 13,4%	33 7,6%	16 3,6%	434 100%
1001 a 1999	187 61,5%	57 18,8%	27 8,9%	28 9,2%	5 1,6%	304 100%
2000 a 4999	153 56,9%	45 16,7%	34 12,6%	34 12,6%	3 1,2%	269 100%
5000 a 9999	67 45,6%	24 16,3%	27 18,4%	18 12,2%	11 7,5%	147 100%
10000 a 19999	65 50,8%	13 10,2%	27 21,1%	20 15,6%	3 2,3%	128 100%
> 20000	36 44,4%	2 2,5%	37 45,7%	3 3,7%	3 3,7%	81 100%
TOTAL	1.311	361	277	217	73	2.239

Font: elaboració pròpia

"L'èxit polític de CiU és inversament proporcional al nombre d'habitants del poble o ciutat analitzat: a menys població, més possibilitats d'assolir l'alcaldia"

Com a primera dada a destacar, l'èxit polític de CiU és inversament proporcional al nombre d'habitants del poble o ciutat analitzat: a menys població, més possibilitats d'assolir l'alcaldia. Així doncs, en els municipis de menys de 500 empadronats s'emporta el 62% de les batllies, xifra que disminueix progressivament fins al 44,4% en les ciutats de més de 20.000 habitants. El PSC, en canvi, presenta el comportament invers: si en les ciutats grans obté el 45,7% de les alcaldies, aquesta xifra no arriba al 8% en els municipis més petits. En aquest sentit, el doctor Martínez Farrero (2015) ens fa notar que CiU i PSC segueixen dues estratègies electorals diferents [...]. D'una banda, l'estratègia de CiU és ésser present en quasi tots els municipis catalans, mentre que el PSC concentra els seus esforços en recollir un elevat nombre de vots en les principals ciutats. El resultat és que [...] CiU és el partit que té un major nombre de regidors, i per tant el que té més possibilitats de governar. (p. 288, traduït).

Per la seva banda, Esquerra Republicana assoleix bons resultats en la franja mitjana de la taula, en els municipis d'entre 2.000 i 20.000 habitants. Les candidatures independents, per últim, tenen un baix índex d'èxit en els municipis més grans, però presenten uns resultats força homogenis en la resta de franges.

CiU, el partit dominant

Finalment, per tal que el lector pugui obtenir una visió panoràmica de la distribució de les alcaldies per municipi, hem detectat el *partit dominant* per a cada poble i ciutat de la demarcació de Girona. Per partit dominant entenem la força política que ha aconseguit assolir l'alcaldia més vegades que qualsevol altra en un municipi determinat. En sintonia amb les dades que hem anat presentant, Convergència i Unió és el partit dominant en 163 dels 221 municipis de la demarcació.

Conclusions

La demarcació de Girona coincideix amb el que Vallès anomena la *Catalunya vella* (1981), això és, una regió electoral amb una clara hegemonia del nacionalisme conservador. CiU és el partit dominant en la majoria de municipis de Girona, i el que ha assolit el nombre més gran d'alcaldies (58,6%) entre el 1979 i el 2015. És especialment exitós en els municipis petits i de l'interior.

El PSC, històricament majoritari en alguns punts de Catalunya com ara l'àrea metropolitana de Barcelona, queda en tercera posició (12,4%) a les comarques gironines per darrere de les candidatures independents (16,1%). Presenta, però, un bon nivell d'arrelament en els municipis més grans i en els costaners.

Esquerra Republicana, per la seva banda, se situa en una modesta quarta posició (9,7%) durant el període estudiat, però com apunten alguns estudis (Bartomeus, 2016) es troba en una bona situació per erosionar l'hegemonia de CiU en les pròximes conteses electorals. Per últim, altres partits d'abast nacional com ICV o el PP són força irrellevants pel que fa a la consecució d'alcaldies a les comarques gironines, i només destacaríem a la CUP com a força emergent en aquest sentit. Els propers comicis de maig de 2019 escriuran un nou capítol del mapa local gironí, donant-nos noves pistes sobre l'evolució del poder municipal a la demarcació.

BIBLIOGRAFIA

Bartomeus, Oriol (2016). *La influència del relleu generacional en la transformació del comportament electoral a Catalunya* (Tesi doctoral). Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.

Generalitat de Catalunya (2018). *MUNICAT*. Recuperat de municat.cat

Martínez Farrero, Santi (2015). *Coalition politics in catalan local governments, 1979-2011* (Tesi doctoral). Universitat de Barcelona, Barcelona.

Vallès, Josep Maria (1981). La vida electoral a Catalunya: eleccions i referenda entre 1976 i 1980. Dins Equip de Sociologia Electoral (ed.), *Atlas electoral de Catalunya 1976-1980* (p. 17-52). Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

NOTES

[1] Hem recodificat algunes llistes independents conegudes com a “marques blanques” en candidatures adscrites a partits polítics, que són: *Progrés Municipal* (PSC), *Acord Municipal* (ERC) i *Entesa pel Progrés* (ICV). Al seu torn, aquelles forces polítiques que es presenten en més d'un municipi però que no tenen abast nacional, com les UPM o IdSelva, han estat codificades com a llistes independents.